

Marjolijn Verspoor
Rijksuniversiteit Groningen
Contact: m.h.verspoor@rug.nl

(Academische) taalvaardigheidsontwikkeling: een proces van lange adem

1. Inleiding

Aan de hand van een langdurige studie waarin de schrijfvaardigheid van een tweedetaalleerder in het hoger onderwijs – eerst aan een lerarenopleiding, daarna aan de universiteit – in detail werd gevolgd, laat ik zien hoe hobbelig en grillig de voortgang eigenlijk is alvorens een academisch schrijfvaardigheidsniveau kan worden bereikt. Vanuit een dynamisch perspectief is inzicht verkregen in het taalkundige ontwikkelingsproces van zijn academisch schrijven.

De inzichten in deze studie over de ontwikkeling van academische schrijfvaardigheid zullen waarschijnlijk ook van toepassing zijn op Nederlands of Engels als eerste taal en geven aanleiding om de consequenties ervan voor het hoger onderwijs te bespreken.

2. Het onderzoek naar (academische) schrijfvaardigheidsontwikkeling

Traditiegetrouw kijken we naar leerresultaten door afzonderlijke resultaten te onderzoeken. Een nieuwe en toekomstgerichte benadering is om het daadwerkelijke ontwikkelingsproces onder de loep te nemen. Stel je een gevorderde, 17-jarige student Engels (als tweede taal) voor die net het voortgezet onderwijs in Nederland heeft afgerond en docent Engels wil worden. Eerst voltooit hij een lerarenopleiding en later, op 30-jarige leeftijd, behaalt hij een universitaire mastergraad in Nederland. Aan het eind van het voortgezet onderwijs is hij al vrij vergevorderd in de Engelse taal (naar schatting heeft hij dan een laag B2-niveau) en als hij zijn masterscriptie heeft afgerond, kan hij een Engelstalige wetenschappelijke onderzoekspaper schrijven in het juiste academische register (en beheerst hij naar schatting een C2-niveau). In de loop van dertien jaar (met een onderbreking van vijf jaar) schrijft hij veel teksten. Hiervan zijn er 49 geselecteerd om in detail te worden bestudeerd. De analyses van deze teksten maken duidelijk dat zijn (academische) schrijfvaardigheidsontwikkeling een lang, complex en dynamisch proces vertoont, waarbij verschillende subcomponenten van de taal zich in wisselwerking met elkaar ontwikkelen. Tijdens de lerarenopleiding ontwikkelt zijn taalvaardigheid zich substantieel anders dan tijdens zijn universitaire opleiding, waar een meer academisch register wordt verwacht. Naarmate de taal zich ontwikkelt, ontstaan er langere '*noun phrases*' (nominalisering en naamwoordzinnen) en verschijnen er meer academische woorden, zoals blijkt uit een langere gemiddelde woordlengte. Het taalsysteem wordt nauwkeuriger naarmate het verwervingsproces van de taal vordert. Op een bepaald moment is dat zelfs vrij abrupt, maar dat neemt niet weg dat aan het eind van de studieloopbaan de teksten nog steeds enige fouten bevatten.

3. Besluit

Deze studie geeft inzicht in het lange, complexe proces van (academische) taalvaardigheidsontwikkeling en de uitkomsten ervan zijn waarschijnlijk ook van toepassing voor Nederlands als eerste taal. En mogelijk ook voor Nederlands als tweede taal. Het onderzoek laat duidelijk zien dat er sprongen voorwaarts worden gemaakt en dat er in een vroeg stadium een sterke wisselwerking tussen subsystemen kan ontstaan. Tot slot: er is grote vooruitgang geboekt toen de lees- en schrijftaken complexer werden.

4. Vraag om te bespreken tijdens de bijeenkomst

Tijdens mijn sessie op de HSN-conferentie licht ik eerst het onderzoek en de uitkomsten toe. Vervolgens relateren we de inzichten uit dit onderzoek, in samenspraak, aan de eigen hoger onderwijspraktijk: welke conclusies kunnen we trekken over het proces van gevorderde (academische) taalvaardigheidsontwikkeling? En wat leren we hieruit voor taalbeleid, taalonderwijs en taalondersteunende of taalbegeleidende activiteiten in het hoger onderwijs?

Referenties

Penris, W. & M. Verspoor (2017). 'Academic writing development: a complex, dynamic process'. In: S. Pfenniger & J. Navracscics (eds.). *Future Research Directions for Applied Linguistics*. Bristol/Tonawanda, NY/North York/Ontario: Multilingual Matters Ltd, p. 215-242.

Verspoor, M., W. Lowie, H. Chan & L. Vahtrick (2017). "Linguistic complexity in second language development: variability and variation at advanced stages". In: *Recherches en didactique des langues et des culture. Les cahiers de l'Acedle*, 14 (1), p. 1-27.